

PROVINCIALE ARCHITECTUURPRIJS 2013

PATRIMONIUM VOOR DE TOEKOMST
huisvesting | woningbouw

VOORWOORD

Een huis is onze tweede huid. Het is de plek waar we thuiskomen, opgroeien, opvoeden, leven. Een huis zegt dan ook iets over wie er woont, over wat we belangrijk vinden en hoe we in dat leven staan. Evoluties in de architectuur laten zich in die zin lezen als een ideeëngeschiedenis, een staalkaart van maatschappelijke normen en waarden. Het mag dan ook niet verbazen dat in een dichtbevolkt land als het onze - waar de grond steeds schaarser wordt en het zoeken naar een leefbare ruimtelijke ordening steeds urgenter - de nadruk bij woningbouw komt te liggen op facetten als duurzaamheid, economische omgang met ruimte, betaalbaarheid en ecologische imperatieven. Wie vandaag bouwt of verbouwt kan zich niet langer de luxe veroorloven louter op ruimte of design te focussen. Onze ecologische voetafdruk weegt alsmat zwaarder, de door de overheid opgelegde minimumnormen maken van onze huizen stilaan maar zeker gesofisticeerde eco-constructies met een zo gering mogelijke impact op natuur en omgeving. Dat binnen deze dwingende context toch nog de nodige creativiteit aan de dag gelegd wordt - door bouwheer en architect - om te

komen tot een geslaagd huwelijk tussen deze functionele eisen enerzijds en een smaakvol, comfortabel en esthetisch eindproduct anderzijds, kan alleen maar aangemoedigd worden. Standaardscenario's en prefab-schema's mogen dan verleidelijke gemakkelijksoplossingen zijn, ze maken het leven er niet boeiender op. Net daarom ook dat de provincie Vlaams-Brabant deze architectuurprijs in het leven riep. Want wie met creativiteit onze wijken, straten en pleinen een blijvende toets van kwaliteit en originaliteit weet te geven, verdient onze warme appreciatie.

Bij dezen.

Tom Dehaene
gedeputeerde voor cultuur

PROVINCIALE ARCHITECTUURPRIJS 2013

huisvesting
woningbouw

PATRIMONIUM VOOR DE TOEKOMST

INHOUD

PROVINCIALE ARCHITECTUURPRIJS 2013

Inleiding	7
De roadtrip	9
Nabeschouwing	30

PROVINCIALE ARCHITECTUURPRIJS 2013 IN BEELD

Woning low-b Helen-Bos (Zoutleeuw) TRANS architectuur/stedenbouw	34
Intelligente loods Lembeek (Halle) Lezze architecten	38
Laag-energie bamboehuis Rotselaar AST77	44
De konijnepijp Gaasbeek (Lennik) Lens°ass	50
Kanaalpark K3 Vilvoorde TV A33 - BOB361	58
Sociale huisvesting Rodenem Halle A2D architects	66
Genereuze rijwoning Halle BCF-architecten	74
Smalle rijwoning Helen-Bos (Zoutleeuw) TRANS architectuur/stedenbouw	80
Herbestemming van schoolgebouw Grimbergen dmvA architecten	86
WINNEND PROJECT: Patiowoning Opwijk MarieJoseVanHeeArchitecten	94

INLEIDING

“Tegen 2030 zal het aantal Vlaamse huishoudens met 330.000 eenheden gestegen zijn, en tegen 2050 telt Vlaanderen 1,2 miljoen extra inwoners. Dergelijke indrukwekkende statistieken vragen om even indrukwekkende ambities. Eerder dan een te lenigen noodzaak kunnen deze voorspellingen gezien worden als een reële opportuniteit voor een maatschappelijke omslag.”

De openingsparagraaf van de publicatie ‘Pilotprojecten wonen – Nieuwe vormen van collectiviteit’ ligt er niet om. De woonopgave tegen 2030 is enorm, terwijl bouwheren en architecten ondertussen geconfronteerd worden met in sneltempo wijzigende normeringen op het vlak van bijvoorbeeld akoestiek en energieprestaties.

Van een ‘roadtrip’ langs een selectie woonprojecten naar aanleiding van de provinciale architectuurprijs mag je dan toch indicaties verwachten van hoe het denken over wonen als patrimonium voor de toekomst - de laatste vier jaar in dit geval - te velde zijn sporen nalaat. Vernieuwende woningtypes misschien, of boeiende inbreidingsprojecten, intelligente ruïnes en nieuwe materiaaltoepassingen die de normen te slim af willen zijn.

De ‘reality-check’ van het gros van de inzendingen laat het anders uitschijnen. Bij de inzendingen zijn er teleurstellend weinig stads- en dorpswoningen, weinig inspirerende collectieve ontwikkelingen, en vooral villa’s, véél villa’s, met een letterlijk en figuurlijk grote voetafdruk, dure materialen en een hoog designgehalte. Alsof er geen sprake is van een dergelijke enorme woonopgave en wijzigende visies over duurzaamheid, en bijna alsof er zelfs nooit sprake is geweest van een Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Voornamelijk in dit type van projecten wil er ook al eens wat ruis zitten tussen de afbeelding van de realiteit en de werkelijkheid zelf. Of om Herman van Bergeijk te citeren die het in een

recensie van het boek 'Storia della fotografia di architettura' van Giovanni Fanelli in De Witte Raaf heeft over de samenwerking tussen architect en fotograaf: "waarbij de laatste vooral producten moet afleveren die als promotie voor de eerste kunnen gelden. Hoewel er een zekere onafhankelijkheid is, wordt die toch steeds onder druk gezet. Architecten willen dat hun nieuwste werk in een zo gunstig mogelijk licht wordt gepresenteerd. Bijna zou men kunnen zeggen dat de opkomst van de hofphotograaf van de architect een logisch gevolg is van een ontwikkeling waarbij de architectuur van minder en de representatie van de architectuur van des te groter belang is geworden. We zouden kunnen zeggen dat een bouwwerk vandaag de dag bestaat dankzij de verspreiding van de fotografie. De aura ligt niet meer bij het gebouw, maar omgeeft de fotografie."

Daarom geeft de provincie naar goede gewoonte een fotografieopdracht, waarbij de geselecteerde projecten worden gefotografeerd met aandacht voor de context van het gebouw, het dagelijkse gebruik en de detaillering, wat af en toe blijkt af te wijken van door de architecten gewenste cadrages.

Toch vonden we enkele bijzondere woningen, vaak ontstaan door uitdagende randvoorwaarden zoals een moeilijk perceel, een klein budget, een zwaar of bijzonder programma, een zonnevriende of andere bijzondere locatie of opportuniteit, ... kortom daar waar mogelijkheden geboden worden tot vorming van het 'particuliere' of het 'eigen-aardige'.

Het valt op hoeveel maal de term 'restperceel' valt bij het beschrijven van de bouwplaatsen. Ook bij de betere voorbeelden uit de inzendingen gaat het veeleer om een sluipende verdichting van de verkaveling, de lintbebouwing en de dorpskernen door het opvullen van restpercelen, als een soort voorbode van de grenzen aan de groei van het Vlaamse bebouwde landschap.

PROVINCIALE ARCHITECTUURPRIJS 2013

DE ROADTRIP

HALLE

BCF-architecten

SMALLE RIJWONING

BCF-architecten
Beertsestraat 45 - 1500 Halle
www.
info@bcf-a.be

Jury provinciale architectuurprijs 'Patrimonium voor de toekomst' 2013

Huisvesting/woningbouw

Voorzitter

Tom Dehaene | gedeputeerde voor cultuur provincie Vlaams-Brabant

Leden, stemgerechtigd

Edith Wouters | ingenieur-architect/master in bouwmanagement

Runt samen met Paul Vandebussche TEEMA architecten; freelance artistiek coördinator van architectuurcentrum Ar-Tur; projectleider, redactielid en auteur van architectuurpublicaties waaronder verschillende edities van het Jaarboek Architectuur Vlaanderen

Greet Paulissen | architecte

Adjunct van de directeur bij het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid; bestuurslid Stad en Architectuur vzw

An Fonteyne | ingenieur-architecte

Samen met Jitse van den Berg en Philippe Vierin zaakvoerder van noAarchitecten (winnaar van de provinciale architectuurprijs 2011 met het project 's Hertogenmolens in Aarschot)

Marc Dubois | architect

Docent departement architectuur Sint-Lucas Hogeschool Brussel & Gent

Luc Verpoest | burgerlijk ingenieur-architect

Professor emeritus departement Architectuur, Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening KU Leuven

Pascal De Decker | doctor in de politieke en sociale wetenschappen

Docent aan de Hogeschool Wetenschap en Kunst (Wenk), Afdeling Sint-Lucas, masteropleiding

Leden, niet-stemgerechtigd

Tom Raes | diensthoofd wonen, directie mens provincie Vlaams-Brabant

Anne Van Rompaey | bestuurssecretaris-architecte, dienst ruimtelijke ordening, directie ruimte provincie Vlaams-Brabant

Secretaris

Els Deconinck en **Pia Brys** | stafmedewerksters dienst cultuur provincie Vlaams-Brabant

Publicatie

Tekst: Edith Wouters

Eindredactie: Els Deconinck en Pia Brys

Fotografie: Lander Loeckx (tenzij anders vermeld)

Vormgeving: Anne Rooseleer - grafische cel - provincie Vlaams-Brabant

www.vlaamsbrabant.be/cultuur

wettelijk depotnummer: D/2013/8495/18

v.u.: Provincie Vlaams-Brabant - Provincieplein 1 - 3010 Leuven (Ondernemingsnummer: 0253-973-219)